

Sygn. akt VI Ka 8/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze w VI Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Barbara Żukowska (spr.)

Sędziowie SO Tomasz Skowron

SO Andrzej Tekieli

Protokolant Anna Potaczek

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Zbigniewa Jaworskiego

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2014 r.

sprawy **M. R.**

skazanego o wyrok łączny

z powodu apelacji, wniesionej przez skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze

z dnia 26 listopada 2013 r. sygn. akt II K 776/13

zmienia zaskarżony wyrok wobec skazanego M. R. w ten sposób, że:

w pkt I części dyspozytywnej obniża do 3 (trzech) lat orzeczoną karę łączną,

w pkt III części dyspozytywnej łączy karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 5 stycznia 2012 roku w sprawie IIK 1408/11 zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 26 kwietnia 2012 roku w sprawie sygn. VIKa 158/12 za czyn z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 280 § 1 kk popełniony w dniu 31 lipca 2011 roku oraz kary wymierzone wyrokami opisanymi w pkt 4 i 5 części wstępnej i na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk wymierza karę łączną 4 (czterech) lat pozbawienia wolności,

na podstawie art. 572 kpk umarza postępowanie o wydanie wyroku łącznego obejmującego czyn kwalifikowany z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 278 § 1 kk popełniony w dniu 31 lipca 2011 roku, za który to czyn M. R. skazany został wyrokiem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 5 stycznia 2012 roku w sprawie sygn. IIK 1408/11, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 26 kwietnia 2012 roku w sprawie sygn. VIKa 158/12,

w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. W. kwotę 147, 60 w tym 27, 60 podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej obrony skazanego z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

zwalnia skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 8/14

UZASADNIENIE

M. R. był skazany wyrokami:

Sądu Rejonowego Jeleniej Górze z dnia 16 listopada 2007 w sprawie o sygn. akt II K 722/07 za czyn z art. 280 § 1 k.k. i in. popełniony w dniu 17 sierpnia 2007 na karę dwóch lat pozbawienia wolności,

Sądu Rejonowego Jeleniej Górze z dnia 07 stycznia 2010 w sprawie o sygn. akt II K 185/08 za czyn z art. 279 § 1 k.k. i in. popełniony w dniu 08 grudnia 2006 na karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności,

Sądu Rejonowego Jeleniej Górze z dnia 05 stycznia 2012 w sprawie o sygn. akt II K 1408/11 zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 26 kwietnia 2012 w sprawie o sygn. akt VI Ka 158/12 za czyny z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. i in. popełniony w dniu 31 lipca 2011 na karę dwóch lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności oraz z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. i in. popełniony w dniu 31 lipca 2011 na karę sześciu miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono karę łączną dwóch lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności,

Sądu Rejonowego Jeleniej Górze z dnia 02 marca 2012 w sprawie o sygn. akt II K 1891/11 za czyny z art. 279 § 1 k.k. i in. popełnione w okresie od 30 maja 2011 do 04 sierpnia 2011 w ramach ciągu przestępstw na karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności,

Sądu Rejonowego Jeleniej Górze z dnia 13 czerwca 2013 w sprawie o sygn. akt II K 1855/11 za czyn z art. 279 § 1 k.k. i art. 278 § 5 k.k. i in. popełniony w nocy z 21 na 22 czerwca 2011 na karę roku i dwóch miesięcy pozbawienia wolności oraz pięć czynów z art. 279 § 1 k.k. i popełnione w nocy z 21 na 22 czerwca 2011 w ramach ciągu przestępstw na karę dwóch lat i dwóch miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono karę łączną dwóch lat i czterech miesięcy pozbawienia wolności,

Sądu Rejonowego Jeleniej Górze z dnia 13 września 2013 w sprawie o sygn. akt II K 895/13 za czyn z art. 242 § 3 k.k. popełniony w okresie od 04 marca 2013 do 20 maja 2013 na karę dwóch miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze wydał w dniu 26.XI.2013 r. (sygn. akt IIK 776/13) wyrok łączny, mocą którego:

1. na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył kary pozbawienia wolności wymierzone skazanemu M. R. wyrokami opisanymi w punktach 1 i 2 części wstępnej wyroku łącznego i wymierzył mu karę łączną 3 (trzech) lat i 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności,

1. na podstawie art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej w pkt. I części dyspozytywnej wyroku łącznego kary łącznej zaliczył skazanemu M. R. okresy dotychczas odbytych przez niego kar pozbawienia wolności w sprawach podlegających łączeniu karą łączną orzeczoną w pkt. I części dyspozytywnej wyroku łącznego,

2. na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył kary pozbawienia wolności wymierzone skazanemu M. R. wyrokami opisanymi w punktach 3, 4 i 5 części wstępnej wyroku łącznego i wymierzył mu karę łączną 7 (siedmiu) lat i 9 (dziewięciu) miesięcy pozbawienia wolności

3. na podstawie art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej w pkt. III części dyspozytywnej wyroku łącznego kary łącznej zaliczył skazanemu M. R. okresy dotychczas odbytych przez niego kar pozbawienia wolności w sprawach podlegających łączeniu karą łączną orzeczoną w pkt. III części dyspozytywnej wyroku łącznego,

4. na podstawie art. 572 k.p.k. w zakresie wyroku opisanego w punkcie 6 części wstępnej wyroku łącznego postępowanie umorzył,

5. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego M. R. od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych związanych z wydaniem wyroku łącznego.

Skazany M. R. w osobiście sporządzonej apelacji postawił zarzut rażącej surowości wymierzonej w wyroku łącznym kary, stanowiącej dla niego bardzo dużą dolegliwość ze względu na pozbawienie go możliwości udziału w wychowaniu dziecka i partycypowania w kosztach utrzymania rodziny.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zasadny jest zarzut rażącej surowości wymierzonej przez Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku kar łącznych.

Sąd I instancji prawidłowo ustalił, iż w sytuacji M. R. zachodzą dwa realne zbiegi przestępstw, które mogą zostać objęte węzłami kary łącznej. Pierwszy realny zbieg dotyczy występków, za które M. R. został skazany dwoma wyrokami Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze, a to:

- wyrokiem z dnia 16 listopada 2007r. o sygn. akt II K 772/07;
- wyrokiem z dnia 7 stycznia 2010r. o sygn. akt II K 185/08.

Sąd Rejonowy orzekając karę łączną obejmującą te skazania zastosował niemalże w pełnym zakresie zasadę kumulacji, wymierzając karę 3 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności, tj. tylko o 1 miesiąc niższą w stosunku do możliwego maksymalnego w tym przypadku wymiaru kary łącznej.

Drugi z realnych zbiegów obejmuje przestępstwa, za które M. R. został skazany trzema wyrokami Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze, a to:

- wyrokiem z dnia 5 stycznia 2012r., sygn. akt II K 1408/11, zmienionym następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z 26 kwietnia 2012r., sygn. akt VI Ka 158/12;
- wyrokiem z dnia 2 marca 2012r., sygn. akt II K 1891/11;
- wyrokiem z dnia 13 czerwca 2013r., sygn. akt II K 1855/11.

Także w tym przypadku Sąd Rejonowy wymierzył karę łączną niższą tylko o 1 miesiąc w stosunku do możliwego maksymalnego wymiaru kary łącznej za pozostające w zbiegu realnym przestępstwa, tj. karę 7 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności. Chociaż formalnie dopuszczalne jest wymierzenie kary łącznej w wymiarze sumy kar podlegających łączeniu, to jednak należy podkreślić, iż oparcie wymiaru kary łącznej na dyrektywie kumulacji, jako rozstrzygnięcie skrajne, wymaga szczególnego uzasadnienia i powinno wynikać zarówno z dyrektyw prewencyjnych – szczególnej i ogólnej, jak i stwierdzenia braku ścisłych więzi między szczególnymi przestępstwami.

W realiach przedmiotowej sprawy istotnym jest, iż Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę, iż jeden z czynów objętych wyrokiem w sprawie II K 1408/11 kwalifikowany z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k., za który wymierzono skazanemu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, podlegał kontrawencjonalizacji. Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze postanowieniem z dnia 9 listopada 2013r. zamienił M. R. karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczoną w pkt III części dyspozytywnej wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 5 stycznia 2012r. w sprawie II K 1408/11, zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 26 kwietnia 2012r., sygn. akt VI Ka 158/12, na karę 30 dni aresztu. Sąd Rejonowy w sposób nieprawidłowy orzekł wobec skazanego karę łączną nie dostrzegając i w konsekwencji nie analizując wskazanego postanowienia z dnia 9 listopada 2013r. w sprawie II K 1408/11.

Okoliczności, które wskazał Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku łącznego jako determinujące wymiar kary łącznej, zwłaszcza brak poszanowania dóbr prawnie chronionych takich jak własność, zdrowie i życie, nie są okolicznościami, które powinny być brane pod uwagę w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Okoliczności te miały znaczenie dla wymiaru kar jednostkowych za poszczególne przestępstwa i zostały już przez sądy uwzględnione w procesie orzekania o karach za te przestępstwa. Także wielokrotna karalność M. R. miała wpływ na wymiar kar orzeczonych w poszczególnych, zapadłych wobec niego wyrokach.

Oczywiście instytucja wyroku łącznego nie jest formą „nagradzania” niepoprawnych sprawców przestępstw poprzez łagodzenie zastosowanych wobec nich sankcji karnych. Jej celem jest zapobieżenie sytuacji, w której sprawca wielu przestępstw, które były sądzone oddzielnie, znajdzie się w gorszej sytuacji z perspektywy wymiaru kary niż sprawca, który za popełnione przestępstwa odpowiadał w jednym postępowaniu.

Określając wymiar kary łącznej Sąd nie bada już stopnia zawinienia ani społecznej szkodliwości popełnionych czynów, które miały znaczenie przy określaniu wymiaru kar jednostkowych za poszczególne przestępstwa. Zasadnicze znaczenie dla wymiaru kary łącznej mają takie okoliczności, jak ilość skazań podlegających łączeniu, związki przedmiotowo-podmiotowe między przestępstwami pozostającymi w realnym zbiegu oraz dzielące je odstępy czasowe, a także zachowanie oskarżonego po popełnionych przestępstwach.

Sąd Rejonowy nie uwzględnił pozytywnej opinii o skazanym z zakładu karnego podnosząc, iż orzekając o karze łącznej należy brać pod uwagę postawę M. R. w warunkach wolnościowych, a nie podczas odbywania kary pozbawienia wolności. Sąd odwoławczy nie zgadza się z tym stanowiskiem, ponieważ mając na względzie dyrektywy słuszności i celowości kary łącznej, nie można pomijać, jako nieistotnej, obecnej postawy skazanego, który odbywa karę w systemie programowanego oddziaływania, uczestniczy w spotkaniach grupy (...) i w zajęciach treningu zastępowania agresji, był pięciokrotnie nagradzany regulaminowo za zdyscyplinowanie i wykonywanie prac porządkowych, jest zatrudniony i z powierzonych obowiązków wywiązuje się wyróżniająco. Całokształt zachowań M. R. w zakładzie karnym uzasadniał wydanie na jego temat opinii pozytywnej, chociaż nie powrócił do jednostki penitencjarnej w wyznaczonym terminie po udzieleniu przerwy w odbywaniu kary, za co był karany dyscyplinarnie. Należy jednak wziąć pod uwagę, iż czyn ten był już przedmiotem postępowania karnego i wyrokiem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 13 września 2013r., sygn. akt II K 895/13 została skazanemu wymierzona kara 2 miesięcy pozbawienia wolności. Nie ma zatem powodu, aby ten występki – za który M. R. został już ukarany sędownie i dyscyplinarnie w zakładzie karnym – dodatkowo uzasadniał tak surowy wymiar kary łącznej, jaki zastosował Sąd I instancji, tym bardziej, że wspomniane przestępstwo z art. 242 § 3 k.k. nie jest objęte żadnym z realnych zbiegów przestępstw, których dotyczył wydany wyrok łączny.

W przedmiotowej sprawie w przypadku pierwszego z realnych zbiegów przestępstw, odległość czasowa pomiędzy występkami wyniosła ponad 8 miesięcy (czyn z wyroku w sprawie II K 185/08 popełniono 8 grudnia 2006r., a z wyroku II K 772/07 – 17 sierpnia 2007r.). Pierwsze ze wskazanych przestępstw, kwalifikowane z art. 279 § 1 k.k. i 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. było skierowane przeciwko mieniu i wiarygodności dokumentów, zaś drugie z nich, kwalifikowane z art. 280 § 1 k.k. i 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skierowane było przeciwko mieniu oraz zdrowiu i życiu. W tym przypadku, stosownie do regulacji art. 86 § 1 k.k. najniższy możliwy wymiar kary łącznej wynosi 2 lata pozbawienia wolności, zaś najwyższy – 3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Biorąc pod uwagę znaczną odległość czasową między datami popełnienia tych przestępstw, tylko częściową zbieżność rodzajów naruszonych dóbr prawnych, brak tożsamości osób pokrzywdzonych oraz różny sposób działania sprawcy, Sąd odwoławczy za adekwatną uznał karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, wymierzoną zgodnie z dyrektywą asperacji.

W przypadku drugiego z realnych zbiegów przestępstw, czyny objęte wyrokami w sprawach II K 1855/11, II K 1891/11 i II K 1480/11, zostały popełnione na przestrzeni około dwóch miesięcy (30/31 maja 2011r., 8/9 czerwca 2011r., 21/22 czerwca 2011r., przed 4 sierpnia 2011r.), były podobne rodzajowo, jednakże osoby pokrzywdzonych nie były tożsame. W tym przypadku możliwe było orzeczenie kary łącznej w wymiarze od 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności do 7 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności. Biorąc pod uwagę, iż skazany w krótkim odstępie czasu popełnił 4 występki o dużym podobieństwie przedmiotowo-podmiotowym, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w pkt III części dyspozytywnej i orzekł karę łączną 4 lat pozbawienia wolności.

Taki wymiar kar łącznych w przekonaniu Sądu odwoławczego stanowi adekwatną prawnokarną reakcję na popełnione przez M. R. przestępstwa, uwzględniającą ilość przestępstw, których się dopuścił, ich rodzaj i odstępy czasu między ich popełnieniem oraz pozytywne efekty resocjalizacyjne. Zastosowana przy wymiarze kary dyrektywa asperacji z jednej strony nie powoduje nieuzasadnionego „premiowania” sprawcy kilku przestępstw, który – gdyby zastosowano absorpcję kar – uniknąłby sankcji za część popełnionych występków, a z drugiej strony pozwala uniknąć

nieuzasadnionej kumulacji dolegliwości wynikającej z orzeczonych kar jednostkowych, przy zachowaniu zasady racjonalności wymiaru kary i humanitaryzmu.

Długoterminowe pozbawienie wolności powinno być stosowane wyłącznie wobec sprawców wysoko zdemoralizowanych, którzy dopuścili się najcięższych gatunkowo czynów i wobec których konieczna jest trwała izolacja. M. R. nie należy do sprawców wysoce zdemoralizowanych, a waga popełnionych przez niego czynów nie uzasadnia jego trwałej izolacji, zwłaszcza że postawa skazanego uległa zdecydowanej, pozytywnej zmianie. Mimo obniżenia przez Sąd odwoławczy wymiaru kar łącznych, kary te będą we właściwy sposób spełniały cele prewencji indywidualnej wobec skazanego, który zweryfikował swoją postawę i dostrzega konieczność wywiązywania się z obowiązków rodzinnych, a także cele prewencji ogólnej.

Ponieważ przepisy art. 85 k.k. i następne nie przewidują objęcia karą łączną kar pozbawienia wolności oraz kary aresztu, postępowanie o wydanie wyroku łącznego obejmującego czyn kwalifikowany z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 287 § 1 k.k., za który M. R. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 5 stycznia 2012r. w sprawie II K 1408/11 zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 26 kwietnia 2012r., sygn. akt VI Ka 158/12, należało umorzyć na podstawie art. 572 k.p.k.

W pozostałej części wyrok Sądu Rejonowego, jako prawidłowy, został utrzymany w mocy.

Stosownie do art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze i § 14 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, w wyroku zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy skazanego kwotę 147,60 zł, w tym kwotę 27, 60 zł podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej obrony skazanego z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Mając na względzie trudną sytuację materialną skazanego, który odbywa karę długoterminową pozbawienia wolności, Sąd Okręgowy na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. zwolnił go z obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.